

BUDDHISTFORBUNDET

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet,
Kirkeavdelingen,
Postboks 8004 Dep,
0030 Oslo

Oslo 15.09.2010

Høring vedr. forslag til endringer i gravferdsloven og kirkeloven

Det vises til mottatt høringsbrev vedr. forslag til endringer i gravferdsloven og kirkeloven.

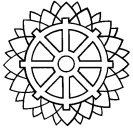
Innledningsvis vil vi uttrykke at vi er tilfreds med hovedinnholdet i lovforslagene slik det er oppsummert i de fem kulepunktene på side 3 i høringsnotatet (j.f. bemerkningene til siste kulepunkt). Vi har likevel noen merknader til høringsnotatet og forslagene til endringer i gravferdsloven.

Et forhold som vi stusser over er at buddhistene, i motsetning til en del andre religiøse minoriteter, overhodet ikke er nevnt i høringsnotatet. Vi mener at buddhistenes størrelse som den største ikke-kristne minoritet etter muslimene (se noten nedenfor) burde tilsi at en tok utfordringene denne gruppen står overfor såpass på alvor at en omtalte dem i høringsnotatet. Vi er derfor skuffet over at dette ikke er gjort. Det er nemlig ikke slik at buddhistenes skikker i forbindelse ved dødsleie og gravferd ikke medfører utfordringer for gjeldende lovgivning og forvaltning. Dette vil vi komme tilbake til i høringsuttalelsen nedenfor.¹

Vi merker oss henvisningen til det såkalte kirkeforliket og St.meld.nr.17 (2007-2008) som legger noen overordnede føringer på hva det er mulig for departementet å foreslå. På den ene siden videreføres ordningen med at et forvaltningsorgan (kirkelig fellesråd) innenfor et trossamfunn skal forvalte en tjeneste for, i prinsippet, alle innbyggere, altså et offentlig ansvar, på den annen side skal det "gjøres tilpasninger som ivaretar minoritetene". Departementet fortjener ros for at det har forsøkt så langt det er mulig å nedtone noen av de problematiske sidene ved dette. Likevel, når en ser på for eksempel § 13 og § 4 med deres henvisning til kirkelig fellesråd og bispedømmeråd, endrer ikke dette ved det prinsipielt uholdbare i at et offentlig ansvar fortsatt forvaltes av et trossamfunn (Dnk).

På bakgrunn av at Norge ønsker å fremstå som et foregangsland når det gjelder implementering av menneskerettigheter fortøner dette seg, etter vår oppfatning, som underlig. Likebehandling eller ikke-diskriminering er et grunnleggende prinsipp i denne sammenheng. Departementets forslag til et nytt tredje ledd i § 23 endrer ikke ved den problematiske situasjonen på dette punktet men synliggjør tvert imot forskjellen i status når det gjelder kirkelig fellesråd (som i de fleste tilfeller er innbyder) og de andre tros- og

¹ Se for øvrig STLs rapport om livsfaseriter ss 67 – 69.

BUDDHISTFORBUNDET

livssynssamfunn som blir innbudt. På denne bakgrunn innebærer departementets forslag fortsatt brudd på menneskerettighetene på dette området. Myndighetene har, slik vi ser det, også "malt seg inn i et hjørne" ved at utgiftene til kirkegårder / gravlunder ikke er tatt med i beregningsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn (noe vi ikke foreslår at de gjør heller) slik at en ikke kan henvise at disse har en reell mulighet til å velge å etablere egne gravlunder slik de har juridisk rett til. Et annet problem ved å overlate en offentlig oppgave til kirkelige organ (kirkelig fellestråd og bispedømmerråd) er at personvernet blir brutt ved at medlemskap i ett trossamfunn rutinemessig blir gjort kjent for et annet trossamfunn (Dnk.). Dette er ikke i samsvar med norsk lov der en slik opplysning er definert som persondata underlagt streng konfidensialitet (j.f. bestemmelsene knyttet til kontroll av medlemslister til tros- og livssynssamfunn).

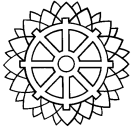
Det vi foreslår i forhold til å skulle likebehandle tros- og livssynssamfunn i forhold til forvaltningen av gravlunder er følgende:

Kirkelig fellestråd, når det fungerer som forvaltningsorgan i forhold til gravlunder og saker som har med disse å gjøre, utvides med offentlig oppnevnte representanter for andre tros- og livssynssamfunn. Sammensetningen av et slikt utvidet kirkelig fellestråd bør speile den livssynsmessige sammensetningen av kommunens befolkning, selv om det uansett bør være en minoritetsmessig representasjon (der tros- og livssynsminoriteter er representert i kommunen) fordi gravlundsforvaltningen, som en offentlig tjeneste, bør ha kompetanse, og ikke minst legitimitet, i forhold til å kunne betjene alle fremtidige brukere. At de fleste gravlunder fortsatt vil være Den norske kirkes eiendom er selvfølgelig et problem her (medlemmer at ett trossamfunn henvises til å bli begravd i jord som eies av et annet trossamfunn!). Når det gjelder personvernproblematikken i forbindelse med et slikt utvidet "kirkelig fellestråd" (som bør få en annen betegnelse) bør denne kunne løses ved at det har taushetsplikt som et eget forvaltningsorgan.

Innenfor rammen av "kirkeforliket" er det mulig at spørsmålet om juridisk eierskap av gravlunder er vanskelig å løse. Vi vil imidlertid advare mot at menneskerettighetene blir en salderingspost i denne sammenheng og oppfordrer til at en gjør sitt ytterste for å komme på høyde med de standarder en ellers forfekter ute i verden.

Så til noen av de konkrete problemstillingene som gjelder buddhister. Når det gjelder punkt 4.3 i høringsnotatet snakkes det som tilpasninger i kommunen for å dekke minoriteters behov og når dette ikke er mulig, tilbud utenfor kommunen dekket av det offentlige (gjennom forvaltningsorganet). Dette er et forslag som vi er enig i. For mange buddhister er det imidlertid ønskelig å kunne oppbevare askeurner i et såkalt kolombarium (en hall for dette formål helst tilknyttet et tempel). Vi synes det er beklagelig at departementet ikke har drøftet dette ønsket. I STLs rapport er dette nevnt men når det der nevnes at det "foreløpig er liten interesse for dette blant legfolk i Norge" har dette nok sammenheng med at det pr i dag ikke finnes slike tilbud. Som forskerne bak rapporten også har understreket er buddhister også forsiktige når det gjelder å fremstå som "kravstore" i forhold til vertslandet de har kommet til. Vi ber derfor om at tilbud om urnehall, forvaltet av eget trossamfunn, utredes som et alternativ i denne sammenhengen. Urnehall forvaltet av det offentlige, men med rom for utførelse av religiøse seremonier, kan også være et mulig alternativ.

I STLs rapport fremgår det også at situasjonen ved offentlige sykehus i forbindelse med dødsfall representerer noen utfordringer for buddhister. Dette er forhold som ikke direkte

BUDDHISTFORBUNDET

berører gravferdsloven men som vi håper vil bli forsøkt løst i de aktuelle sammenhengene. Det samme gjelder også regelverket i forbindelse med innvilgelse av oppholdstillatelse for munkar som også er viktig for å kunne tilby våre medlemmer en verdig bisettelse (særlig aktuelt for buddhister med thailandsk bakgrunn).

Avslutningsvis vil vi uttrykke at vår erfaring er at vi møter stor velvilje og imøtekommenhet når det gjelder de utfordringer som oppstår når en buddhist dør. Rammene for å finne de beste løsningene bør imidlertid være til stede og en revidert gravferdslov i tråd med departementets og våre forslag vil være et viktig bidrag til dette.

Med vennlig hilsen

Egil Lothe
Forstander for Buddhistforbundet

NOTE:

Hvor mange buddhister er det i Norge?

De fleste buddhister som bor i Norge har bakgrunn i andre land. Ser vi på Statistisk sentralbyrå sine tall² ser vi at det 01.01.10 var bosatt 20.100 personer med bakgrunn fra Vietnam, 12.268 med bakgrunn fra Thailand, 7.326 med bakgrunn fra Kina, og 3.015 med bakgrunn fra Burma, for å nevne noen av de viktigste landene i denne sammenhengen. Tar vi utgangspunkt i prosentdelen buddhister i disse landene vil et nøkternt anslag på tallet på buddhister med innvandrerbakgrunn i Norge ligge på i overkant av 25.000. Det er ingen data på hvor mange buddhister som har etnisk norsk bakgrunn. Vi erfarer at langt flere enn de 1.300 av Buddhistforbundets ca. 12.000 medlemmer som har norsk bakgrunn omtaler seg som buddhister eller sier at de står buddhismen nær. Men tallet på disse kan vanskelig tallfestes. Til sammen kan antallet buddhister i Norge anslås til rundt 28.000. Dette utgjør om lag 0,5 % av de 4,8 mill innbyggerne i Norge.

² Se <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvbef/tab-2010-04-29-07.html>